

• FØROYA • SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRØÐURSKAPUR

Nr. 26.

Lýsingaprisur fyri mm.: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 30. juni 1945.

Bladid verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárid

19. árg.

Harra Richard Long, lærari og lögtingsmaður.

Eg havi lisið aftursvar tygara til mín. Av sonnum áhugaligt fyri meg og lesararnar, at tygum viðganga:

at tað er satt, sum eg havi ávíst, at fólkaflokkurin og tygara flokkur í málinum um endurnýggjan av okkara skipafloða yvirhøvur einki seruppskot høvdu, og

at tað tí ikki er samsvarandi við sannleikan, tá ið tygum greiddu frá, at eg og hinir javnaðarmennirnir á tingi ikki høvdu viljað atkvæðið fyri einum góðum uppskoti frá tykkum.

Um tygum ikki í tygara aftursvari vóru komin við nýggjum órættligheitum, kundi eg latið tygara egnu grein karakteriserað tygum sum politikkara og karakteriserað ta «rollu», ið tygara flokkur hevur spælt, síðani hann vann sær sess á tingi.

Men tá ið hesar tygara nýggju órættligheittir ikki geva teimum, ið tygum í grein tygara hava dømt, eftir, sleppi eg ikki undan eina ferð enn at venda tygum á.

Tað er tungt at viðganga brek sini. Men hann, ið ger tað, er mætari maður enn hann, ið trossar upp órætt sín, t. v. s., um hann ger tað himpleyst, opið og ærliga. Men skoytir hann upp í «bekennis» sitt eina nýggja órættligheit sum undanfærslu og umberslu, so er hann verri, enn um hann tagdi, og ikki smittin frægari enn hann, ið trossar upp á sínar skeivleikar. Hetta seinasta er tilfellið við tygum, harra Long.

Órættligheittirnar, ið tygum nú í grein tygara leggja aftrat teimum gomlu, eru:

Tann fyrsta:

Eg skal hava verið tvørt imóti, at Vinnulánsgrunnurin skuldi læna upp á annan veðrætt enn 1. prioritet.

Um tygum hugsa tygum um, harra Long, minnst tygum, at tað, sum eg og javnaðarmenn hava andevt imóti, er, at privatbankarnir onga «risiku» skulu taka, teir, sum hava skúmað og verða við at skúma tjúkt av øllum okkara vinnulívi. Vit hava verið imóti, at Føroya lögting skal skipa okkara peninga- og lániðurskifti soleiðis, at teir skulu verða tryggjaðir móti øllum tapum, meðan tann einasti grunnur, sum fiskimenn kunnu rokna við, fyrst og fremst tekur undir teimum, skal

verða noyddur at taka alla «risikoina», váða alt sitt, verða fyri øllum tapum, um fiskimenn yvirhøvur skulu fáa skip.

Vit hava viljað haft tingið at skipa lániðurskiftini soleiðis, at, um Vinnulánsgrunnurin lænti upp á annan veðrætt enn fyrsta, so skuldi lögtingið garantera grunninum imóti tapum upp á tann part av láninum, ið fer upp um 70 % móti 1. veðrætti. Um tað varð gjørt, hava javnaðarmenn viljað — og vilja teir framvegis — læna úr Vinnulánsgrunninum imóti bæði 2. og 3. veðrætti, samanber tingmálið í fjør viðvíkjandi endurnýggjan av skipafloðanum.

At læna upp á 2. og 3. prioritet uttan nakra tryggjan móti tapum kann væntast at færa til, at Vinnulánsgrunnurin verður oyddur og avtíkin innan stutta tíð. Um tað hendir, verður tað ein vanlukka fyri fiskimannin, tí harvið hevur hann mist sín einasta peningaliga stuðul her á landi. Og stórmaðurin hevur tá aftur fingið háls- og handarættin yvir honum.

Men í aðru syftu, siga javnaðarmenn:

Eru eingir møguleikar fyri at fáa ein meiriluta á tingi fyri at tryggja Vinnulánsgrunnin imóti at tapa upp á 2. og 3. prioritetslán til skipakeyp, vilja vit læna upp á hesar prioritetir, heldur enn at sjómenn okkara eingi skip skulu fáa rætt nú, ta ið tað ræður so nógv um at hava skip. Sjálvt um Vinnulánsgrunnurin — sum hann nú er — bert rækkur til nøkur fá skip í mun til tann stóra floðan, okkum tærvur, er tað betri at taka hesi enn slættis eingi fáa.

Soleiðis liggur landið. Hetta hevur verið og er mín og socialistaflokksins støða viðvíkjandi tí, ið tygum, harra Long, hava skotið til viðvíkjandi okkara støðu til prioritetsspurningin.

Tann næsta órættligheitin:

Tygum siga, at tygara skeiva frásøgn fyri ein stóran part er komin av, at tygum hava mismint tygum, og grundirnar til tess eru, at í seinastu døgnum av tingsetuni vóru so nógv mál til atkvæðugreiðslu, at tað var ikki møgult at halda skil á hvussu hvør flokkurin greiddi atkvæðu og tók støðu. Men harra Long, javnaðarmanna-støðan var so týðiliga og greiðliga

sett fram í álitinum, ið bæði hevði ligið frammi á tingborði og verið vígjært á tygara og Thorstein Petersens bólkafundi, áðrenn tað kom til atkvæðugreiðslu.

Ög tygum fara ætlandi ikki at siga fyri fólk, at tygum ikki fylgja við bólkafundarviðgerðum ella ikki lesa framlögdu álitini?

Tann triðja órættligheitin:

«Okkara menn í nevndini, sum viðgjørdu hetta mál, gingu, tá ið teir sóu, at tað var ómøgult at fáa fleirtal fyri øllum okkara uppskoti, undir at lata ein part ganga burtur úr...», siga tygum, harra Long.

Men, harra Long, hvi skriva tygum tilíkt?

Eru tygum aftur vordin minnisleysur? Ella eru tað dreymar tygara og ynski, sum tygum blanda við veruleikan? Ella eru tað møguligir tankar hjá einstøkum monnum innan fyri tygara bólki, ið tygum ikki duga at skilja frá tí, ið hendi á tingi?

Við at hugsa tygum um, við at lesa álitid, víta tygum fullkomiliga væl, at hetta, at tit máttu lata ein part av tykkara uppskoti fara burtur úr, tí tað var ómøgult at fáa hinar flokkarnar við, ikki ber feril av sannleika í sær. Tygum vita, at tað var soleiðis, at tygara flokkur og fólkaflokkurin hvørki í nevnd ella á tingfundi komu fram við nekrum til bata fyri endurnýggjan av skipafloðanum, sum javnaðarmenn ikki vildu styðja. Tygum vita, at tygara flokkur og fólkaflokkurin kalt og kyniskt feldu javnaðarmannauppskotini, ið kundu tryggja fiskimonnum okkara hjálp. Ja, tit gingu so langt í tykkara andróðri, at tit feldu okkara uppskot um at geva tinginum ella landsnevndini rætt til at «kontra-

hera» um byggjan av skipum til Føroyar.

Tá ið eg spyrji tygum, um tað ikki er okkurt frá onkrum av tygara bólki, sum hevur villeitt tygum, er tað ikki uttan grund.

Eg eri nevniliga vitandi um, at ein av tykkara bólki, harra O. J. Jensen, læt lögtingsskrivstovuna avskriva eitt álit — eg las tað og havi eitt eintak av tí. Sum limur av fiskivinnunevndini bað eg tann skrivandi lata meg fáa eitt at lesa ígjøgnum, til tað kom til viðgerðar á nevndarfundi. Hetta álitid viðgjørði endurnýggjanina av skipafloðanum.

Men álitid kom aldri fram fyri nevndarlimirnar, varð aldri viðgjørt á nevndarfundi og enn minni á tingfundi.

Varð hetta álit beint burtur á einum sjálvstýris-fólkaflokks-bólkafundi, dømt og vrakað?

Vóru tygum við til hesa gerð, harra Long?

Tað hevði verið forvitnisligt at fingið eina frágreiðing frá O. J. Jensen um, hvi hann ikki kom fram við hesum álitid, ið var mangar ferðir betri enn tann støða, ið hann sum formaður í fiskivinnunevndini legði fram vegna fólkaflokkin og tygum og R. Rasmussen úr Fuglafirði.

Harra O. J. Jensen, hvi doyði hetta tygara uppskot í eggnum?

Varð tað dripið eftir einum diktatbóði frá matadorunum innan fyri bólkin?

Á spurninginum um endurnýggjan av okkara skipafloða leikar alt okkara liv, tí hevur alt, sum nertur við henda spurning ta størstu interessu hjá Føroya fólk, serliga tað, sum fer fram á tingi.

Tann fjórða órættligheitin er afturgangari:

Sipandi til trætuna um hvala-

Vágastevna

verður hildin í døgnum 14. og 15. juli 1945.

Ætlanin er at hava kappróður, kappriðing og togtogan.

Tey, ið hava hug at luttaka, verða biðin um at siga frá seinast leygardagin tann 7. juli 1945 til Hansinu Perstein, Miðvági, telefon nr. 17.

Fullgigjað stevnuskrá verður kunngjörd seinri.

Nevndin.